

Къырап жумушпа

Газ комплексни айнытынуу онглары сюзюлгендиле

Тонене Юрий Коков КъМР-ни Правительствосуно ююнде «Газпром межрегионгаз» ООО-ну генералды директоруу орунбасары Игорь Боткин бла ишчи тобешу бардырганди.
Эки жапы ушакны кезиунде республиканы газ комплексини айнытынуу онглары, хайырлануучулары хар къаууму да газ ючюн хакканы заманында телерча этиуню, ол жаны бла нызамны кючленди-

риуню амаллары сюзюлгендиле. Андан сора да, «Газпром межрегионгаз» ООО-ну Къабарты-Малкъар филиалны башчысыны кандидатурасы бла байкамды консультацияла да бардырылгандила.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуно пресс-службасы.

Семинар

Кёп фатарлы юйле къалай бла жангыртыллыкдыла?

КъМР-ни Жамауат палатасында ЖКХ-да жамауат контролнуу регион арасы бу кондеде Търныауада семинар бардырганди. Анда жашуу журт-коммунальнны молк системасын кёп фатарлы юйлеге тынгылы ремонт этиу фондха телуелени юсюнден болганди.

Ол билдиргенге кёре, былай юйледе алай ишлени бардырыу системада бытыр торпенеуле этилгендиле. Ол кезиге дерги, 2008-2012 жыллада, ол жумушла ЖКХ-ны реформированиасына себеплик этиу фондну боюнунда эдиле. Фатарлы ишлери анга, жалаанда кеслерини ырызлыклары бла кыатышып, себеплик этерге боллук эдиле.

Энди уа алай тынгылы ремонт этер ючюн, ахчаны ала кеслери жаяргыа керекдиле. Анга деп фатарлы ишлери хар ай сайын взносла телейдиле. Бизни республикада аны елчечи жашуу журтуу бир квартал метрин 6 сом 22 копекке терген алай чыгарылады.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Бюгон - Чекчини конююю

«Бюгюнлюкде жамауатны бла чекчилени араларында келишүүлук уллуду»

Гелястанлары Асхатны жашы Барисбий чекчини кулдулугун сайлап ишлегенин жыйырма жылдан аспам болсады. Ол РФ-ни ФСБ-саны КъМР-де Чекчи управленисында энчи буйрукла жаны бла тамата офицер болуп турганди. Биз оны бла аскер кулдулукну энчиликлерини, къыралны чеклери тау элени тирелеринде болгандылары эллиени жашоуларына кылай торпенеуле келтиргенлерини эм башха шертланы осперинден да ушак этгенбиз.

- Барисбий Асхатович, чекчи усталыкны къалай бла сайлагансыз?

- Гелястанлары Яныкойну тыпыр ташын салгандыла да, мен да анда турганмын, школну бошоганмын. Алай аскерде кулдулук этерме, бюгонда чекчи болупма деп эсиме да келгенди. Наль-

бла кирешейим деп, анга кюч салама.

Мен аны бошар кезиу а къыралыбызны чачылган заманына тошоп къалады. Кесигиз да билесиз, озган емюрню 90-чы жыллары нязамсызлыкны, халк ахчага жан атхан кезиуню болганди. Мен тинтиуле бардырган илму-излем лабораторияны да чач-тюк этедиле, битиу оборудованиасын тонайдыла. Ол а жалпа бла жылыган молк эди. Бу ишле кёпчюне бек тийгендиле. Алай не этериксе къыралны оюнуна.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къабарты-Малкъар Республиканы къырал сауыгалары бла сауыгалууну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы УКАЗЫ

Культураны бла искусствону айнытыуга, республикага чыгармачы кадрлары хазырлауга уллу къыйын салганлары ючюн
Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла сауыгаларга
Дубровская Анна Леонардовна - театры бла кинону артисткасы, Борис Щүкин аты театр институту преподаватели
Дунаева Елена Александровна - Борис Щүкин аты театр институту искусствование кафедрасын таматасын
Либерман (Любичев) Павел Евгеньевич - театры бла кинону артистин, Борис Щүкин аты театр институту актёр усталык жаны бла кафедрасын таматасын;

Сыйлы атла атарга:
«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы артисти»
Тихомиров Юрий Евгеньевич - Актёрну А.А.Яблочкина аты Ара койуну режиссёрнуа

«Къабарты-Малкъар Республиканы искусстволарыны сыйлы кулдулукчусу»

Ворошилова Людмила Сергеевна - театры бла кинону артисткасына, Къабарты миллиет студияны художестоулу башчысына, Борис Щүкин аты театр институту преподавателине

Оссовская Мария Петровна - театры бла кинону артисткасына, Борис Щүкин аты театр институту актёрну эм методика иш жаны бла проректору

Филиппова Ирина Николаевна - Борис Щүкин аты театр институту преподавателине.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы

Ю. КОКОВ

Нальчик шахар, 2015 жылны 22-чи майы, №971-УГ

Машук-2015

Форумга бир атлам къалганды

Анга КъМР-ни Билим берии, илму эмда жаш телюно ишлери жаны бла министерствосуно департаментини башчысы Александр Водопьянов, КъМКУУ-ну проректору Аюес Кумыков, республиканы билим берии, илму эмда жаш телюно ишлери жаны бла министерствосуно жаш телю политикада баш магъаналы ишле жаны бла бёлюмонда таматасы, «Машук» форумга Къабарты-Малкъардан барлык делегацияны куратору Олег Балов, КъМР-де Кёп функциялы жаш телю араны директоруу къулулугун болжаллы халда толтурган Азамат Азубоев да къатышганды.

Быйыл жангычылыкканы юсюлеринден жаш телю форуму директору Георгий Говорин, билим берии блока жууаплы Олег Ляшко, артист директор Иван Высокоский да айтхандыла. Бу магъаналы жыйынуу ишине къатышыр ючюн, жаш адамла ишле машукфорум рф деп сыйта кирип, анкетаны толтурурга, дагында ала проектлерини юсюнен билдирии этерге эмда онлайн-школуу проектированиасына да этерге керекдиле.

«Шимал Кавказын жаш телюно ишлери сайын Патигорск шахарда бардырылуучу экибийлык «Машук-2015» деген форум быйыл 24-чи июнда кезулю ишин башлайды. Анга эки минг бла жарым адам къатышырга боллукду.

Жаш адаманы бу билим берии слёхта хазырлануулары Х.М.Бербеков аты Къабарты-Малкъар къырал университетде башланганды. Анга атталып, анда «Машук -2015» форум аллы жыйылыу болганды. Бизни республикадан ары барлыккъла форумну дирекциясы эмда проектлени хазырлау ючюн жууаплы болгандыла бла тобешгендиле.

Жангы журуклауга кёре, онлайн-школуу ётмегенге эмда форуму алында бардырган жан жыйылыуда кеслерин тийишлеси кёргөзталамаганла, рейтинглери алаша болганла билим берии слёхта тошмай къалырга кёркүк барды. Проектированианы школну уа жаш адамлагы ишлери жарашдырырга эмда хазыр материалла бла келтирге себеплик этеркиди. Арда уа проектлени хазуагыа сингирир ючюн, жалаанда тернелер бла шагъырейленирге керек боллукду. Дагында тобешуеде «Машук-да» республиканы эмда саулай Шимал Кавказга хайыры

«Жангычылык». Ма бу программалага къатышуу борду. Анга букулук этген а койне ашырыллыкды.

Культура кесиге уа Улуу Ата журт урушда Хорламын 70-жыллыгына, Литератураны жылына эмда Дербент шахарны 2000-жыллыгына жорлананды. Андан сора да, «Елликсоз полк» деген акция, Шимал-Кавказ федерал округну субъектлери конлери да боллукду.

Солу кезиуле юсюлеринден да сазгыш этилгенди. Алага деп энчи майда ишлерикидиле. Лада сурат алуудан, спортну торпелеринден, къолдан усталыкдан мастер-классла, дагында торпелю-торпелю темалага конкурсла, оюнда эм алагы ушаш затла да курулып бардырыллыкдыла. «Машукчуланы» хар бири да кесини энчи плошадкасын кёргозторге да боллукду.

Форумга къатышырга сыйгеге заявлениларын 15-чи июньна дерги www.mashukforum.ru деп энчи сайтны оюо бла берирге боллукду. Машукну куруучулары анга къатышуу жаш адамлага кёл жаны бла уллу онгла ачарыкларына ишексиздиле.

ХОПАЛАНЫ Марзият.

Къурулуш

Школну жылны ахырына битдирликдиле

Огъары Жемталлада жангы школну къурулуш къыстау барады. «Алыкъа этер зат кёпдо. Окъуу учрежденианы арбазында стадион ишленириди. Анда топ эм теннис ойнуучу майдаыла да боллукду», - деп билдирди къурулуш бардырган организацианы келечиси Олег Теуников.

Элде эски школну мекъамын мындан онбир жыл алгъа окъуна оюла турганны санаган эдиле. Амалсыздан къышда бир къауум ремонт эти да бардырылганды.

Болсада быйыл, черни къазып, бетондан чиркижиле орнатты, жангы мектепни мурдорун хазырлагандыла. «Жайны заманында къурулуш ишлени асламысын тамамларга кюреширикбиз, ол санда битиу инженер коммуникацияны да орнаттып бошаргыа керекбиз», - дейди Олег.

Эки къатлы школда 320 окъуучуга жер боллукду. Къурулуш бюгоню жангы технологияла бла бардырыллыкды.

Мекъа «Юг России» деген къырал программанын чеклеринде КъМР-ни Къурулуш эм жашуу журт - коммунальнны молк министерствосуно башчылыгы бла салында. Объекти жылны ахырына битдирге айтдыла.

МАГОМЕТЛАНЫ Соломен.

Жыйылыу

Суу бла жалчытынуу юсюнден барганды сёз

Бахсан районну Заюково элини жамауатын жарыстхан проблемала аз тоюлдоле. Аланы тамамлау муратда эли администрациясыны башчысы Гумар Кармоков эллие бла тобешуу къураганды. Жыйылыуда койлени суу бла жалчытуу, тегеребашны кир-кипчиден тазалау эм башха проблемалага къаралганды.

Суу бла жалчытынуу юсюнден айтханда, бюгонлюкде 7 километр биргын алышындырылганы белгиленгенди. Болсада таза суу юйлени жангыс ючден бирине келеди.

Элде суу чыккъан беш жер барды. Аланы бир-бирлеринде суу таркъая турады. Сёз ючюн, къошун Исламейде алай жерлени саны онсегизге жетеди. Элде, жангы суу зыла тархандан сора да, эски ыргыланан да алышындырырга керекди. Ала уллу напоруга чындарык тоюлдоле.

«Суу ючюн адамла телуелерин заманында берсе, сазынлыган кемчиликке да эки кереге аз

боллук эдиле. Жангы сентябрь айга былай борчланы елчечи бюгонлюкде ремонт ишле бардырыча эди. Алай, жарысуга, адамлагы аны юсюнен диттеп тургандан файда жокуду, - дегенди Кармоков.

Эли администрациясыны

къурулуш эм жашуу журт - коммунальнны молк управленисыны таматасы Анатолий Ойгов: «Бу сагытта суу эм газ ыланы тартирча проект-смета хазырды. Жүүк заманда ишлени башларыкбыз», - дегенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жазылыу - 2015

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года. Интернет-версия: zamankbr.ru

Хурметли жамауат!
2015 жылны экинчи жарымына жазылуу кампания андан ары бардырылады.

Сиз «Заман» газетте почта связыны къайсы бёлюмонда да жазылырга боллуксуз. Алты айга жазылуу багасы торленмегенди - **839 сом 88 капек**, почтага барып газетни кеси алганга - **758 сом 76 капек**.

Бу магъаналы ишни узакъга созмагыз!

Бизни индексбиз - 51532

Көп фатарлы юйлени кылай бла жангыртыллыкдыла?

Ахыры. Алы 1-чи бетдеди. - Алайды да, битеу жыйылган ахча фондах барды. Аны эки тюрлюсю барды. Биринчиси бакнда энци снёт, экинчиси регион операторну снёту. Төлүлүрүн алачы кыйсына берирге болуугун юйде жашаганыла жыйыл, оңулашып, алай белгилерге керек эдиле. Ол жумушну тынгылы ремонт этти. Ано регион программасы басмалангандан сора бир айны ичине тындырырга керекди, - деп аныглатканды Мазолов. - Алай фатарланы ишери алай оңуу этмеседе, аны жер-жерли власть органды чыгардыла.

кеслери ахчан снётха жиберуно энциликкерини юсюнден айтканды, Ислам Шидакво мында «Бир юй - бир снёт» деген жорук болганын чертегинде. «Регион операторну снётуна көчүрмө, ахчаны ол халда жыртырга сыйлене юйлери тынгылы ремонтну кеслери сыйген заманда этерге эркиндиле. Ахчаны ол операторга төлөселе уа, аны сыйгенерича (ремонтха) хайырлангырга эркинликтерин тас эттедиле. Юйлеринде уа тынгылы жангыртуу ишле регион программала бла белгиленген заманда бардырыладыла», - дегенди ол.

Жыйылгырга келгендеси соруулары да аз тойюк эди. Республиканы кыруулуш ЖХК министрини оңуучусу Борис Балагов бла Тынгылы ремонт этуу жаны бла регион операторну келечиси Ислам Шидакво алагы тийишли, топу жууапла бергендиде. Ала айтканына көрө, фондону ахчасын юйно ичинде инженер коммуникациялары

- ток, суу, газ системалары, бургыныны, юйно башын, топ отуларын, тыш хуналарын, фундаментин жангыртууга - хайырлангыч болууду. Лифтлени алындырыу, коммунальнй ресурсларны эсептеулеу приборлары орнатуу ишле да ол тизмеге киредале. Төлүлени ол операторну снётуна угыай, юйде жашаганыла

Шидакво дагында бек асхал халда болганына неча жашагыра жарамай кетерилерге керекли юйдеде тургана былай төлүлени берүүден эркин этилгендерин да билдиргенди.

Алиса ТАРИМ. Эпбру районну жер-жерли администрациясыны пресс-службаасын башчысы.

ЗАМАН «Бюгюнлюкте жамауатны бла чекчилени араларында келишуулук уллуду»

Ахыры. Алы 1-чи бетдеди. Бир жол мен Диналары Борисни жашы Вадим бла төбөшөмө да, ол мени кесине чакырдыды. Атам а, жанетли болсун, 13 жылым толгандан ауушканды, гитчелигимден да аскери болсам сыйоп, аны айтып туруучу эди. Аны мурагын толугайым деп чеккиле управленинига иште киреме. Ма алай бла кесибизде, Дагыстанда, Чечен Республикада да кылуулук этерге тоюшди. Дагыстанда тенгизде чабакла тууту жаны бла излемге бузукулук этилмезин жалчтыгы турганбыз. Аны уа не кыйынлыгы барды держиле да болуула. Алай анда да уруш этген, сауугтадан атырарын кезуиле болганыбыз. Эскизиде эсе, 90-чы жылда Каспийск шахарда чекчилени мекимларын атырарган эдиле. Алай бла браконьерле бизге чабакны туртарга, ирканы законсуу жыртыга кыймаганбыз ючюн дерт жетирген эдиле. Чеченге уа 2000 жылдада тоюшме, ала урушну кыстауа заманы болганды. Биринчиден, төрт ай, арда уа, ары көчүрүп, юч жылны кылуулук эткенме. Дагыстанды бла Чеченин таулары бизинкиледен алашады.

Бюгюнлюкте уа туристе бла болуучуудула аныгламауулукла. Бирлери, эркинлик кыгагытлары да бола турганайла, алачы биргерлерине жюрютмө, бизге таулауда не тынгыгыч барды деп, эркин айлангырга излейдиле. Алай а болмайды, чечки зонаны бузарга бир адам да эркин тоюкюдо. Сөз ючюн, бир-бир алынистип трассала, СССР-ни заманындача, Къабарты-Малкъарны бла Гюржюню жерлери бла өтедиле. Улуу тау бла чекте чыгып, эбозени жерине кирип, артка кыйтайдыла. Бу жолу барганы алынистиптеге энци белг бериле. Аны кыраганыла уа маршрут бла баргырга эркинликни бизден тилейдиле. Алай беш километр бери эманда кыношу кыралда да беш километр ары чек изгыга саналады. Биз, кыношу кырал бла кенгешпей, бир жук да аталмайбыз. Онону уа Тыш кыралланы ишлери жаны бла министрство этеди, чекчиле угыай. Бу измелени аныгларга тийишлиди, керексиз кыгууга, дау этмөй.

Кыралыны чеклери бизни республикага жетени баш уа жерге, жайлыкка, солуу баала да ол изгыга кирип кыйгандыла... - Хау, башындан да ол шартла көп дау-

Бюгюнлюкте да бизге 40 жылга дер жаш адаман, алачы сауукчалары, халлары аскерде кылуулук этуу жаны бла излемге келише эселе, заставалага келерге болуучудула. Ол а кылайла онла береди: хакъ игиди, ол чыныгы, иштеген жылларына көрө көтүрөле да барды, отпус да узунду - 30 күндөн 45 күндөгү дер жетерге болуучуду. Андан сора да, тау жердеде кылуулук этерге тоюшени ючюн хакыга кышулады, форма, кырал чекки сагылаган аскериперибизни аш-суу бла жалчтыгыды, хар адамы да сауугуу тынгилгеней, хакъсы багытталыны турды, санаторийлеге, солуу юйлеге путевкала бериледале.

Юй кылуу болууга он да барды, заставала аскерлерини журтла бла жалчтыгы жаны бла программалыга кышуугандыла. Бизге контроль-пропуск пункта контролёрла, дежурнй службага радисте, кинолор службаны тамата инструктору, водителле, фельдшерле, поварла, разведчикле, радистехника къауунму баш оператору керекдиле.

Суу бла жалчытууну юсюнден барганды сөз

Ахыры. Алы 2-чи бетдеди. Баксан району Ич ишлерини таматасыны орунбасары Аръмеда Алакулова жыйылганлагы патриот сезимни тас этмезге, правону бла низамлыккыны жорукларыну бузмазга керек болганын эсге салганды. Төбөшүде экология проблемалары, кыска эйтканды Хау, кир-кипчикни кылайгыт болсада кытарып көтөн төрени юсюнден да барганды сөз. Бу кылыксызлыккыны, мында жашаган адамладан башка,

киши этмегенине ишек жокуду. Таза сууну, табиятыруу, хауны кирлетген адам административ эу уголовный жууапха тартылырга тийишлиди. Бу жаны бла иш жетишимли бардырыгыра надзорлук этген инспекторлагы жамауат да болушуга кереклиги тиригиледи. Жыйылгырга кылатканды Хау, кир-кипчикни кылайгыт болсада кытарып көтөн төрени юсюнден да барганды сөз. Бу кылыксызлыккыны, мында жашаган адамладан башка,

кыралыгырга керек болганын айткандыла. Мында тийишли амалла кыралмагытаны хатасындан жаш адамланы асламысы шахарга көчере итинеди деген жасууларын билдиргенде да болгандыла. Төбөшюно ахырында, оюмлары барына да тынгылай, эли администрациясыны башчысы сагынылган чурумланы кыска заманда кетериге айтканды.

КУРДАНЛАНЫ Сюлемен.

Жаш төлюню тириликке кере боллукду тамблабыз

Нальчикде Кырал концерт залда «Активна молодёжь - залог здоровья и развития общества» деген ат бла республикалы жаш төлю форум бардырылганды. Аны башмачылары Шимал Кавказын ислам университети эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Муслиманларны дин управленисы эдиле. Баш мурагы - республиканы жаш төлюсюно социальнй тириликне ёздорууду эмда башка динлеге бла миллеттеге төзюндү болууга юйретууду.

Форумну КъМР-ни Муслиманларны дин управленисыны председатели Хазретали Даасекев ачканды. «Адамны жаш заманы жашуудуна бек иги кезиуду, аны кесине, башкалагы да игилике хайырлангырга керекди. Жыл санларына көрө жаш адамла бютюн тиридиле, кючлодоле, кыруулууда, алай эсе уа, жамауатны айнуучу ючюн да жууаплыдыла», дегенди.

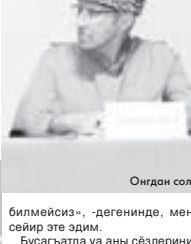
да кесин кылай жюрютгенине эс бурды. Мени бла кыношуда муслиманлы, чюйотлю, христианлы да жашай эселе, ала кеслерини дин жорукларынын этгенлери эмда кыалганылары бла мени арталыда ишим жокуду. Манга бек башы-мен анга кыношумда мынагыча уа боллукмыамы. Ислам - ол орза тутуу, намаз этуу, Аллахка табынуу бла чеклени кылайды, ол культурады, цивилизацияды, жашуу халды», дегенди. Андан сора да, профессор

Форумну КъМР-ни Муслиманларны дин управленисыны председатели Хазретали Даасекев ачканды. «Адамны жаш заманы жашуудуна бек иги кезиуду, аны кесине, башкалагы да игилике хайырлангырга керекди. Жыл санларына көрө жаш адамла бютюн тиридиле, кючлодоле, кыруулууда, алай эсе уа, жамауатны айнуучу ючюн да жууаплыдыла», дегенди.

алай болганды. Мени жашыгырма да. Профессорбуз: «Сиз Ленинградда блокаданы билмекчи ачып, жалангычтык, кыйынлык деген заттаны аныгаламысыз, жашууну багылай

ла, аладан ат бла, ол угыай, машина бла да өтөрге болуучуду. Сөз ючюн, Аргун ауузда машина бла Эбозеге ётүп кыалганды. Урушну кезуиле аманлыкчыла Ахмед ауузда баала кыруап, алайтын кеслерге не ол ачып турганды. Алай бюгон а кырал ол жерге улуу кюч салганды, энди алайтын аманлыкчыла ётальык тоюлдоле.

Ол шендою болуулада дин эмда патриот ниеттеде юйретуу бютюн улуу магнанын тухтанын чертегинде. Бусугатдагы жаш төлюню ишт байлыгы- келир заманда айнуучу мурдуорду, деп чертегинде. КъМР-ни Граждан обществовну институтлары бла байламлыкка кыруу эмда миллетлени ишлери жаны бла управленисыны

муслиман динни мурдуорну юсюнден да кылай келтирпип хатар айтканды, жыйылганы сорууларына да жууапла бергенди. Дагында көп затны юсюнден айттылганды. Анга кытатышхана радикал исламистлени эмда төрели болмаганы дин биригиуени юслеринде да сөвшенгендиле, демография эм эммиграция процесслете да кылатгыланды, шендою дуняда дин, миллет эмда граждан энциликлени сакылауу проблемаларын көтүргендиле, жаш төлюно социальнй мутырылгыны сылтау неде болганын да айрыгыга юйрөгөндиле.

бильмейсиз», - дегендинде, мен сейир эте эдим. Бусугатда уа аны сөвлерини тоюлуккерине кесим шагтам. Не заманда да абданала жаш адамлагы шынамалуу жаш кырагандыла. Болсада мен топу жууаплыккы бла айттырга боллукмы, алачы араларында көп тюрлюлери бардыла. Бурун жылдада, бусугатда да икеле, осалла, кыруулууда, кыруусузула, асылгыт да тубегендиле. Адамланы атлары башкача, ахыклары да башкады. Хау, жашауга энци бек кырамы, тиреи граждан позициясы да болганына бардыла. Бизни борчубуз а - тоз сайлуу этиуду».

Анга уа, профессор оом этгенден, дин да себелки этеди. Ол дин ахула кеслерини оомлары ючюн артыкда бек жууаплы болганыларын, ала хар ишлерин да тегерекдегиле кылай кыраганыларны сагышынын этип, алай бла бардырыгыга, тутхан динлерине башхала чып тамача этерге кереклисин чертип айтканды. «Россеви жамауат исламны кесине угыай демейди, аны бек алгы муслиман адам социальнй эм политика жашуу

муслиман динни мурдуорну юсюнден да кылай келтирпип хатар айтканды, жыйылганы сорууларына да жууапла бергенди. Дагында көп затны юсюнден айттылганды. Анга кытатышхана радикал исламистлени эмда төрели болмаганы дин биригиуени юслеринде да сөвшенгендиле, демография эм эммиграция процесслете да кылатгыланды, шендою дуняда дин, миллет эмда граждан энциликлени сакылауу проблемаларын көтүргендиле, жаш төлюно социальнй мутырылгыны сылтау неде болганын да айрыгыга юйрөгөндиле.

башчысы Анзор Курашинов а жыйылуну иши бютюн хайрыгы эмда магыналы болурун сыйгени билдиргенди. «Бюгон мында айттылган затла кыйымталы болууларына ийнанамда эмда алачы ишбизде кенг хайырлангырды деген ахчакында», дегенди ол. Москвадан келген кынокъш, ислам правону юсю бла эксперт, юридикчески имулануу доктору, Экономиканы биши шкюлууну профессору Леонид Сюкияйнен а былай чертегинде: «Биз жаш адамларыбызга критика көзден кырабыз. Хар заманда да

Анга уа, профессор оом этгенден, дин да себелки этеди. Ол дин ахула кеслерини оомлары ючюн артыкда бек жууаплы болганыларын, ала хар ишлерин да тегерекдегиле кылай кыраганыларны сагышынын этип, алай бла бардырыгыга, тутхан динлерине башхала чып тамача этерге кереклисин чертип айтканды. «Россеви жамауат исламны кесине угыай демейди, аны бек алгы муслиман адам социальнй эм политика жашуу

Форумну ишине кырал структураланы келечилери, журналисте, дин ахула, эксперте эмда жаш адамла кытатышхандыла. Бу иш кеси да «Жаркык-ландырду» - тынчлыккы жашууну жолууду» деген проектни черкелерине КъМР-де Граждан обществовну институтлары эмда байламлыкка кырууа эмда миллетлени ишлери жаны бла управленины грантына көрө бардырылганды.

АКЫЛ 2016 жылда Кырал Думага айырыуланы болжалны декабрьден сентябрге көчүрүрге умутлудула

«Известия» билгенликден, 2016 жылда Кырал Думага айырыула болжалдан алгаш бардырылырга болуучудула. Алачы көчүрүрге кереклисин ЛДПР-ни башчысы Владимир Жириновский айтканды эмда ол башламчылыгын парламенти төбөни палатасын оюсюноне бергенди. Кырал Думада бир кызуум адам айтканына көрө, «Справедливая Россия» эмда «Единая Россия» фракцияларда депутаттаны бир кесиги мандатларын төрт ай алгы бирерге хазырдыла, кыалганыла уа ол башламчылыктын дурус көрөмөйдиле. КИРФ-ни юридикчески служба-сыны башчысы, Кырал Думаны депутаты Вадим Соловьев комунистле айырыуланы болжалны көчүрүрге кылуулук этерге келигиз деп айтталкымысыз? - Чекчиле, башка аскердеден да биринчиле болуп контракт системгага көчөндиле.

«Единая Россия» керекдиле жайда бардырылыгы айырыула. Ол заманда кампания жалаанда бир айны барлыкты августта, электорат дачалада, отпускулалада башчалада болсан кезиде «Единая Россия» ол заманда кесини битеу администрация отнарыны, басма органында хайырлангычтыла, электоратны (пенсиячылары, бюджетниклени, студентлени) кесим жагына тартырылды. Оппозиция уа айырыула тохташдырылган заманда бардырылыгыла иргенди, дегенди ол. Вадим Соловьев оом этгенден, «Справедливая Россия»ны башчысы Сергей Миронов башламчылыккы хуу деп амалсыздан айтканды. Аны рейтингти 3 проценттен азды, «Единая Россия»сы» ол 5 процентни алылыккы тоюлдоно. Ол себептен аны алында жойкуланыгыра көрөширкиди.

Болжалны көчүрүрү айырыуула да тапсык келеди, неч дегенде кампания хылыф бардырылыккы, ала кандидаттаны юслеринден топу хатар билгире жасалыгыла, тюрлюлөкчө, «деп кышкында Соловьев». Кырал Думаны жетинчи чакырылуула депутаттаны сайлууа кылуула 2016 жылда 4-чю декабрде бардырылыгы керекди. Законодательствоты тийишликте Дум бек жылгага айырылды, алтынчы чакырыууну айырыулары 2011 жылда 4-чю декабрде болгандыла. Кюл көтүрүле кытатыш амал бла бардырылыгыдыла. депутаттаны жартысы партиа тизмеле бла 5-процентлик кес салынып, башхалары бир мандатты округлада бир турну ичинде айырылыккыдыла. «Известия» газет.

Эгерли ингири Фахмулу назмучу, ётгюр партизан

Будайлыны Азрет 1915 жылда Огъары Баханда тууганды. Аны атаасы Кичи-батыр орус – ялон урушка кыатышкан, сыйы – намысы жюриоген адам эди. Къзауатдан кыйтанандан сора Жаболаны Суйдонда бла бир юйюк кыураганды. Аланы төрт жашлары бла бир кызылар болганды, бек тамалары уа окууга, билмге итинген Азрет эди. Педагогика техникуму тауусхандан сора жаш типографияда, ызы бла газетде ишлеп тебиргенди. Ол республиканы маданияты, партия жаны бла прессасын айтыртырга кочюн – къарууну аймай кю-

Кёп болмай Тырнауузуу Куулийланы Къайсын аты могоданий койонде олтырды пост Будайлыны Азретни 100-жылкык юбилейни белгилегенди. Ингири сыйлы коноклары уа тукумдан Магомед, Солемен, Марина, Рауазат, Жаннет, Лиза болганды. Элбрус районну кравед кытапханасы, бу делеге жоралп, кермонч да кыураганды. Тобешуюну бардырганла Толгурланы Анжела бла Еденланы Танзила жыйылгыла поэти жашуу эм чыгармачылык жолуну юсюнден хапарлагандыла.

Будайлы Азрет

Будайлы Азрет

решгенденди. Ол заманда да чыгармачылык жоларын энди башлаган Отарланы Керимни, Хочуланы Салихны, Темполаны Халитни юсюнден статьяла да жазып турганды. Отузуну жылда уа Азрет кеси да, Ата журтка, урунуга жоралп, назму тилиги тебиргенди. 1933 жылда газетде аны «Къарангылыкдан жарыкчылыкка» деген биринчи чыгармасы басмаланады. Кыска заманга ол Малкъарны сойген, аты айтылган постеринден бири болады. Ол жазгандыла өз жерге соймеклини жылуу ачык ура, акылман аксакалларыбызны сёлзери, тилшуруларыбызны бешик жырларыны ырахаттыклары, жашил тау кырдыкны шыбырдаганы эшитиледи. Улуу Ата журт уруш башлары алында Будай улуу Холам – Бызынги партия ор-

ганизацияны таматасына айбардыла. Ошистле Кавказга жете тебиргендеринде, ол, Прокладныйн тийерленде кыоруула сооружениланы соор ашге, фронтга аш – быстыр жыйышдырууга да тири кыатышып, партизан отрядлары кыурагара болушханды. Окупация жерлеге разведкага барып, къазуатха да киргенди. 1942 жылда кеаулуу аскер чыгыуга атланган заманларында, ол тегленге бла немислигени разведкага барып, къазуатха да киргенди. 1942 жылда кеаулуу аскер чыгыуга атланган заманларында, ол тегленге бла немислигени разведкага барып, къазуатха да киргенди. 1942 жылда кеаулуу аскер чыгыуга атланган заманларында, ол тегленге бла немислигени разведкага барып, къазуатха да киргенди.

толганды юзюлгенди. Будайлыны Азретни артада Кызыл Жудуну ордени бла сауугалагандыла, ол ауухан жерде уа эсгерте соелденди. Поэти чыгармачылыгындан кёп зат сакланмаганды. Жюриоген хапарлага кёре, назму кесини кыол жазмалары агачха да кыураганды. Насыпха, аны урушка дери басмаланган чыгармалары саклангандыла, ала биогонюк деген бири талуу поэти назмулары бла бирге эшитилингеней турадыла. Поэте аталган ингириде да аланы шолчула келден айтхандыла. Андан сора да, тобуешую жыйылгандыла. Къурулу юйю – «Салам» халк теусепуени ансамбли бла район жырчылары аламан номерлери бла къуандырдырганды. **ТЕМИРПАНЫ Анатолий, Елена КОВАЛЕНКО.**

ЗАМАН

- Сёзюс, бек алгъа сени Къизмни бла кылай торло жуук болганын юсюнден билрге сюебиз.
- Къизмни къарындашы Каштеу жашындан тууама. Келме мени хаккини тудуру сундыла.
- Мен да алай сунганма.
- Ол къайдан башланганан айттайм. Тууган Къазахстанда этгенме, бери кыйтандан сора Бабутендиги интернатда окууга.
- Анда уа асыл мени орусча сёлвешгенди. Университетде, аскерге кеткенimde да – алай. Аны бла өз тилибизге юйреналмай къалганыма.

Хадис Къизмни тудуругу, деп жазылыды. Уялама, ол алай болмай газетке чыкканына. Бир жол аны кесине тобегенимде, Къизмни къарындашы тудуругу болганын айттама. Аны мен сёлвештир жаныча тилденди.
- Биз, аны ызындан келгенле, Къизмге атабыз деп турганбыз, сен а алпамды дегге ыйлыгыса, – деп урушды. Андан бери сорсала, бирде айттама, бирде уа «ху» деп кыюлду.
- Мечиланы Къизм закки поэт, жыры болуп, сен да ол тукуму журиотмесен, назмула жазаркымы эдинг?

гъанынги жаратырмы эди?
- Ол кеси заманындан алгъа къарганын адам эди. Аны жашы Ахмат, алдеги шолда ишлерге келген орус тилишируну сойоп, аны алама дегенимде, къаты болмаганды. Анга къуанган эди демекчили да тойлоду. Алай жашауда тобей келген ишлерге философия кзден кыраай билгенди. Баям, ангылаганды жашына угъай деп кызы болса, таптык бла бошлыктарыны Кёл затха ол алай кыларкы сунма.
Мен аскерде кыулык этгенде, Нальчикде Къизмни орус тилде

оюмун да эсге алган – была адамлыкны шартларында. Поэзияда жашауну, дунияны къалай торло эсе эсеп да, аны айтаса, анга келишген суратла табаса. Улуу пост ары дери жамуат ийинаны, ол алайды, деп турган стереотипи бузганды. Кесини жаныг сёзон айттады. Билдай бийликке келге жеталмайды.
- Билгы сени назмуларынга кыйткъады. «Улежи болм, не было слы слы слы, Зато душа лопилась от добра», – дейсе. Башхасында уа: «Добился слы слы – не гордись. / Не это главное богатство», – деп окубузду. Мен ангылагандым, сен поэзия жаны бла белгии болурга сюегенсе да?..

Юбилей
Мечиланы Алийн жашы Хадисге бу коюлде 70 жыл болады. Ол жашуун журналистика бла байламды этгенди, назмула жазыб а шолда окуна болганды. «Колхозна жизнь», «Советская молодёжь», «Адигское зарубежье», «Кабардино-Балкарская правда» газетледе бла «Точка зрения» атлы журналда ишлегенди. Хадис жыйрым назму кытапы автору. РФ-ни Журналисттерини бла Жазмучулары союзыларыны членди. Бусагада солуду. Юбилейни алында биз аны бла ушак бардырганыбыз.

Мечиланы Алийн

Мечиланы Алийн

«Поэзияны бла шахматланы бурчасюеме»

Кыскасы, университетде окугъан жылларында назмула жазып турган папкам бар эди. Негерим келгендеримде да, аны да алып Жазмучуларыны барам. Анда стол артында Отарланы Керим олтуруп, Ол сорады ким болганымы, къайдан келгеними. Мечиланы жашлары болганыча битгенди, жангыдан туруп, кызыкчалды.

- Не хазна. Интернетта окугъанымда, анда устазларым Къизмни ким болганын билгенле болмаганды. Ол сора бир жол ары практиканы этерге ол заманда жаш, алай белгии бола башлаган, китап маталлы этип, окууп турганыма. Ибрахим бла Мокъаланы Магомед келди. Ала бла ушакла да белгилек этге болурла.

Китабы чыгады. Къарындашыма тилейме да, аны тышын көтерип, ичинде назмуларны а конвертлеге салып жибереди. Бир коюмге эки жайы чыккылы писмо алган болуп эдим. Аланы бирге тийишдирип, китап маталлы этип, окууп турганыма.

Биз да алай хапарлаша турганыла, Къулийланы Къайсын киреди. Керим, мени аны бла танышдыра: «Къайсын, жашны назмуларында да бир къарасан эди», – дейди. Ол папкамы алады да, биринчи назмуму окууды, экинчиге, ючюнчюге да кёз жетиреди, алай бла ахырына дери чыгады. «Эз тилинде нек жазмайсы? Орус литература бизиз да бады. Анда жаныг сөз айтхан алай тынч болуук тыйлойдуй. Малкъар тилде жаз», – деп ачыкдан билдиреди оюмун. Керим: «Къайсын, кый, жашны кёпюн кычыра», – деп коршеди.

- Не хазна. Интернетта окугъанымда, анда устазларым Къизмни ким болганын билгенле болмаганды. Ол сора бир жол ары практиканы этерге ол заманда жаш, алай белгии бола башлаган, китап маталлы этип, окууп турганыма. Ибрахим бла Мокъаланы Магомед келди. Ала бла ушакла да белгилек этге болурла.

Къизмге Бабутенде эсгерте ачылганды, Мокъвадан, республикадан да жазычула жыйылардыла. Ол санда айттылык жазууну Леонид Соболев да болады. Мени уа интернетта окугъан заманым. Ол байрамга келе турган къара суучула, жолда кийик баланы тутдыла да, конокылага саууга этерге кыюлди. Мени чыгармалыда да, сен Къизмни тудуругуз дейик да, бу кийик баланы бизни атыбыздан Соболевге сауугага березби, дейдиле. Тилеклерин толтурма, Леонид Сергеевич а: «Къизм азаттыкны сойгенди кишини да эркин этеик», – деп, жиберип кыюган эди.

- Юч ай чаклы бир айланган эдим, кеси кесиме келалмай, Къайсынны сёлзерины юсюнден саргыш этип, Жазмучулыкны кыюймак, кыюймак деген саргышла тынчылык бермегенди. Заман бара барганды, мен Чарек районну газетинде иште тохташма. Анда уа Къулийланы Къайсынны ал сөзю бла назмулары басмаланадыла (аланы кёргозтеди). Анда «Мечиланы

Мени этген жолума сукъланырча. ...
Чал башпыла, терен жайлыкла...
Кытпарында чёлге ушайма.
- Тансык боламсыз жашлыкыга?
- Соруп, тауларга тынгалыма.

Мени этген жолума сукъланырча. ...
Чал башпыла, терен жайлыкла...
Кытпарында чёлге ушайма.
- Тансык боламсыз жашлыкыга?
- Соруп, тауларга тынгалыма.

Кесими юйорюмо юсюнден айтсам, Сафит Москвада полиграфия жаны бла окуп келген биринчи талуу тийишуду. Жаш Альберт Ата журтубузуну кыоруулганын усталыкны сайлауу айттады. Экаторин бургда жашыды. Аны юч сабий барды. Кызыны Асиятны билесиз, «Заман» газетде оператор болуп ишлейди. Ол да юч сабий есвореди.

Кесими юйорюмо юсюнден айтсам, Сафит Москвада полиграфия жаны бла окуп келген биринчи талуу тийишуду. Жаш Альберт Ата журтубузуну кыоруулганын усталыкны сайлауу айттады. Экаторин бургда жашыды. Аны юч сабий барды. Кызыны Асиятны билесиз, «Заман» газетде оператор болуп ишлейди. Ол да юч сабий есвореди.

Кесими юйорюмо юсюнден айтсам, Сафит Москвада полиграфия жаны бла окуп келген биринчи талуу тийишуду. Жаш Альберт Ата журтубузуну кыоруулганын усталыкны сайлауу айттады. Экаторин бургда жашыды. Аны юч сабий барды. Кызыны Асиятны билесиз, «Заман» газетде оператор болуп ишлейди. Ол да юч сабий есвореди.

Кесими юйорюмо юсюнден айтсам, Сафит Москвада полиграфия жаны бла окуп келген биринчи талуу тийишуду. Жаш Альберт Ата журтубузуну кыоруулганын усталыкны сайлауу айттады. Экаторин бургда жашыды. Аны юч сабий барды. Кызыны Асиятны билесиз, «Заман» газетде оператор болуп ишлейди. Ол да юч сабий есвореди.

Жайылы юйретиле

Кёпгенни чёкдорюрге
Санялары кыурууда кёлгеней турадыла. Аны сылтау неведи эмда бу проблеманы кылай кетериге болукду?
Мария, Екатеринбург.

Врач-кардиолог Николай ПОТЁМКИН юйретеди:
- Кёлгенни арууладан башха сылтаулары быдалыла: тар кийимле неда гитче чурчукла кийуу, туланган заттаны мардасы ашуу, бир-бир дарманла (кыан тамырланы къысыргыла, эстрогенле), аракыс этиги.
Алай эсе, былай амалла этиги:
- азыкыга тузу азыракъ кыошугуз;
- сууну бир коюмге эки литрден кёл ичимге;
- чархдан сууну кетерген хансандан дарман этип ичигиз (топканья, шхидили).
Бу мадарла болушмай эселе, врачча барыгы. Ол, кёбоюно сылтаун билип, багылыргъа ивериди.

печеняны азыгыгыздан кетериге керкилде. Дрожжиле бла мортлары болган продуктла да (пиво, жам, шампанско, жоюм чакгыр, алма эм жоюм суула, бишаклыла) жараркы тыйлождоле; - ахыр жылдада тинтиупе сөнний безек аруу латекеге аллергия бла бирге къозгалгъаналарны ачыклагандыла. Ол себеден терекле, хансала чакгындан, резин кыол кылапаны, жууунганды кийичуоу резин беркюрчюклен, латекс болгъан ич кийимни кайырылганды; сабий леде да сосканы азыракъ бериге корюргиз;
- аллергияны юй битимле да кыозгарга болукдула. Бу жаны бла биотонда фикус, бегония, плющ, мадагаскар жасмин, хризантема, диффенбахия, герань кыоруулдула;
- аллергияны сылтауларындан бири – аш-орун – чеги арууладыла. Аны ючюн салугуугузга да къаратырга заман табыгынг.

Аллергияны симптомларын жегилдендирчи

Табийгат жанырганына, голле чакгыяны ким да къуунады, мен а – жыллама.
Аллергиядан ахыры бла да кыуруун онг бармыды?
Тамара, Псков область.

Врач-аллерголог Ирина ГЛЕБОВА:
- Жарсыуга, аллергиядан ахырысы бла да сау болурга амал жокуду. Алай андан кыйналганы уа жегилдендириге онг барды. Аны ючюн, талай тынч, алай иги болушхан жоруяланы толтурурга керкеди:
- жылмауыкыргызын келтирген жемишлене бла кёлтени (ала, балли, эрик, шпатал, быкы, картох, токло шпатал) ашамазга керюжиги. Актерекени, алма, талай кыоз тереклени «букулларына» аллергиясыз бар эсе, алада битген заттаны азыкыга къошмагысыз. Лыбыта чючюрте эсе – чючюндюнон бла шпинатны азыракъ хайларганызыз. Полыньны чакгыяны жёлет этидре эсе, цитрус кёлтени, чеплёну, циткорини, халуяны, балны ашууга да чек салгызыз.
- таты букуланы да унутугуз. Аллергиядан кыйналганын ол козгалганын кезиуде ала ны, крупаланы, макаронаны, эски жарыжыны, «АиФ. Здоровье» газет.

Хурулдауну хорлауну тынч амаллары

Эрим асыра кыаты хурулдап башлаганды.
Ол кыатнда адамлага кыйын кёрюнгенинден тыншында, аны кесини сауугуна да амады, деп эшиттене. Операция этидриге сюймейби. Аныс бу проблемдан кытуруп онг бармыды?
Екатерина, Москва область.

Врач-сомнолог Олег ПРОТАСОВ:
- Бек алгъа, эргиз семизликден кыйналса эсе, анга арык болурга керкеди. Чаркы аруулугун жаныг да он килограммга окуна азайтуу жукууну игилдендирге болукдуз.
Хурулдаганы адамла кечеге кёл ашамазга, жукардан алгъа аракыс ичмеге керкедиле. Тынчайтуу неда жукартылган дарманла да иги тыйлождоле. Жастыгыгыз бийигрек болсун, сора аркыгызда угъай, жаныгыздан жатыгыз (алай этгенде, хурулдау адманы сауугуна алай бек улуу кыоруук салмады).
Кыруда алай жукарталмай эсе, амалларыбызны амалын эсгериге болукдуз; ич кийимди аркысыны жанындан хурчунук тигип, ары теннис топчюкуну салгырга. Аны юсюнде жатыу кыйынгаркы кёрюнюп, эргиз кесине кыорукусуз амал табарыкызы.

Назму тамычыла

Кёлге атып ауанасын,
Сагыш этип, тохтап калды.
Тут, этип, тапхана анасын,
Булт, сабийча, жылды.
...
Къонакыга келип заман,
Жылпаны санайды.
Бир кечеге агъарган,
Чымылы сыйлады.
...
Жашайла, умуугу а бир;
Жудуулары сыйлап туурча,
Кёл кыайсы жабуу бла жалаңды
Эски къыйналганы бурууну.
...
Жетмегенча манга бийликки,
Къанмайла ёзөн сууладан...
Кылай жашар эди тау кииса
Кесин айырып тауладан?!

Мени этген жолума сукъланырча. ...
Чал башпыла, терен жайлыкла...
Кытпарында чёлге ушайма.
- Тансык боламсыз жашлыкыга?
- Соруп, тауларга тынгалыма.

Билеме: санга побер ючюн
Керкеди жудуз болурга.
...
Бу кыарлы жерни шошугурунда
Тукусу турады жангантай.
Сууук кылыны аксыл
Жукусунда
Жорек жылыни саклаганлай.
...
Назму тизгилериме таяна,
Юзуп баралла мени ююлгым,
Ызындан кыуулала кыайгыла –
Менден кылаганын
Эски къыйраланы бурууну.
...
Эсимде кылаганды
Анамы айтхан хапары:
- Жулдузла – ала урушдан
Кыйтамаганын жанлары.
...
Не бек ашыксан да,
Тут эсинде?
Жолда тобемзесе
Кесинг кесинге.
...
Толгъан айга сукъланмай
Энди,
Аруу голледен болмайла
«тели»
Жаз башы да эспенмей этеди,
Сен жаныма док болганын
себепли.

САРАККУЛПАНЫ АСИЯТ. Суураты автор алгъанды.

МЕЧИЛАНЫ Хадис
Аймай манга сукъланырча.
Жашуу сыйрликки, кёреме
Аны кыолуда кесими,
Башха алмага секирме,
Параштак, жайыл эсимми.
...
Ачыктык
Эторюк элияч чакгыян
...
Сен кыайда тас болганын
...
Изледим тен сени, сен а жоь
...
жанында,
Амалсыз этилде кыайгыла.
...
Бек кыыйынды сениз
жашагъан дуняда,
Бек суукдула биоген желле.
Замансыз ёлдоле сен кетип
...
Жорекни жырлаткан сезимле.
...
Ол къара ёртюк алдады
кёлпени,
Ийиндыммы да мен а гю?
Ачыктык, сен кыайда?
...
Мен излейме сени.
Бек керексе сен биоген манга.
...
Заман
Заман а алай терк барды,
Бетин эспелайла кёз.
Дунияны кыартай кычырады
Жаныгы термилтип турган
...
Чомартлы илхамга ийинаны,
Ол сени кесине ушатады.
Жудуула алмага кытулуп,
Малкъарым да жырлап
башлаганды.
...
Кимсе сен, фахмулу баласы?
Биз кимге санайсы сен энди?
Хар заман тизгини магынасы
Жюреки жараскача теренди.

КЕРМИЧ

Аланы кыраамларында - кюнню жарыгы

26-кн майда А. Ткаченко ишле суратлуу искусстволаны музейинде Нальчкини Иш бла жылчытуу, уруну эм социальный кыруулау жаны бла арасы эмда «РИГО» сурат студия жарашдырып, «Синдром любви» деген проект кыралганды. Аны жашоуга кийриу ише Доуну кунорго баш таууган сабийлени ата-аналары эм культуу араны башчысы Рита Таова да кыралгандан келгени аямагандыла. Фойде жандоурук акция да бардырылганды.

Арт заманда музейде маданият бла байлалык кеп тюрлю аламат жумаш тамамланды, алай бу кермон а эм магъналыладан бири болганды десем, баам, терс болмаз. Проектти четинде бу сабийлени фотоаппарат бла алынган алтышдан артык суратни кергениз. Жаш, абдан кынакыналы уа чыгармачылык номерлери бла «Шагди» сабий труппе ансамбль, Лилу, Марьяна Барагунова эм бири артистле да кыуандыргандыла.

Дуния башында неча адам бар эсе да, алай бир эчки кызыктык кез кыраам жорюйдю. Тауула уа дуняга кыратылган сабий кесими насыбы бла тууды, девиле. Бу бурунгудан келген севно кертигилене жашаган кыдарында дайым да тышонгонгелей келебиз.

Ол кюн музейге жыйылган жашчылыкта бла кызыктыкта кыраамганын жорюгун учунмай амыл жок эди. Кермондо жигитлери, залланы кыуанч, жарык ауузалдан толтуруп, хар бирибизге ачыккы ышара эдиле. Аладан бири, кытыма жанлап, чачымы сылаганында, аны акылылы кезюклеринде жер жоюно кыралууну жашырылыгындадан кен зат билемде, айталган этмайеми ансы, дегенча оюмуу эслегенча болдум.

Кермончо баш мураты - быланы бирселден кем болмай, жамауат арасында кеслерини жерлерин табырыкларын чертти эди. КымР-ни урунуу эм социальный айнытуу жаны бла министри орунбасары Елена Романова да, проект былай жарык, эсе кыларна халда этгенине кыуанганын айтып, эчки ыразылыгыны аны кыуарга болушангыла, волонтерларга да билдиргенди.

Урунуу, урунуу, право низамыны саклачу органданы, Сауултанган кочлени ветеранларыны, Нальчик шахар советини председатели Абдулкерим Муштафа уа бу «кюн сабийлени» сюерега, аланы хурметлей билгире, аныларга борчулбуз, ол а бизден бийик

культураны бла адамлыккы шартланы излейди, деген оюмуу эширгенди. Ата - аналары атындан Карина Шахапосова да, балачыкылага болгон эчки эс бурунганына ыргызлыгыны букчулурмай, проект алагач бек магъаналы болганын чертгенди.

Кермондоги суратла акъ - кыраа тюрсионлоо эдиле. Алада «кюн сабийлени» бирде ышарган, бирде муахланган, бирде уа ехтелменген кезуилерине шагат болганын. Алай бир сиймеклигине уа ол гитче жерге жикимиле сайынганан айтагы ал Ол кюн Кыуыланы Кыайсын атлы Малкыр кырал драма театры артисткасы Гергюкваланы Халимат да бизни бла ушакда проектти жигитлери жылы жорекли, сейир, хычыун жашчыкыла бла кызыктыкыла болганларын белгилегенди.

Сурат алычула «РИГО» студияны таматасы Ботшаланы Расул, Стасия Манукова бла Азрет-Али Афовудула. Аланы ишлерини хайырчаны биз бу синдром бла тууган балачыкыла лагы жуугуруак болганын.

Ол кыска такыйкылага алынган суратланы жигитлеринде кылай бир жашуу кыайлыгынан а хар адам кесми кезе бл керюрге керекди. Кермон музейде жаланда юч кюн турлукуду.

ЖАНГОРАЗЛАНЫ НАЖАБАТ. Суратланы автор алганды.

Футбол

Безюланы Марат:

«Нарт» жетишимге жетеригине ишексизме

Вольный Ауулу футбол команданы баш тренери Безюланы Марат битеу жашаун футболу бла байлалы этип, аны айнытууда, спортменче, тренер да жесини жарыккы ызын кыюйганды. Ол дагыда сейрлик ушаккы негерди. Бир халарында, белгиле росовиле политика, бирге келишимтен оюмданы айтырга да болуу, ким да ийненери. Адам кесми сунмай турганан аны дулашка кыошуп кыюлды Марат. Бу жол да алай болду.

Нарткылары «Нарт» командасы болганы «Автозачканы» 0-4 эсел бл кыратыргында. Безюу улу бытыр республиканы чемпиону «Нарт» болуукту деп арасарыз айткан эди.

«Нек сора? Кертиди, «Нарты» кыратырга ому барды, алай ол улу тюрюйдю.

«Жыны акырында керюрбюз.

Ечешен окуяна этейик. «Алай эсе, Баханда нарткылачыла конкуренттерин кезерин билгире керемди?»

«Биз жууккы тюрюйлбюз. Ол - кыратыргы, мен - таулума. Сора дагыда Логовазы баш тренери да Безюланы Махмуду. Тюз да рекламда болду. Бизолоры барыса да бирча тюрюлдоло. «Нарты» юосондн айтканда уа, аны кырауу, оюмларын тап хайырлана билген спортчула киредиле. Андан сора да, сепрону хыры алыкыа узакды, комамдала арыкыкыдыла, оюмларын да тас эткердиле.

«Нарт» уагымай?

«Ашыкмагыр. Эм улуу козыр - республиканы чемпионатыны баш дивизиону кыруулуму. Уран районда беш команда барды. «Нарт» ала биз севиз магъда ойнаркыды. Аны да ючге керелекти.

«Марат Аурунович, бу чет ишлемейди. Сиз шендо союзну замаларын эгесериз. Битеу украин командада («Шахтер», «Днепр», «Заря», «Карпаты», «Черноморец», «Металлист»), оюнуу Киевни «Динамо» берип, аны СССР-ни чемпиону эттеренин. Бугагыта не да башады. Юлгоге, «Псыгансу» кесиме эм иги эселди «Нарт» бла болдурганы эди. Биринчилине саны чыккыган «Кахун» да алчылыкты алай бол кычкандырмаз.

«Логоваз» бла «Автозачканы» да тюз алай.

«Болун, алай мен кесими оумда кыалам.

«Сора дагыда «Нарт» кесини стадионуна «Теректе» кылай бла кыратыргында. «Логоваз» магъды бирча 1:1 эсел бл бошлатканын санарга болуукту. Алай болгыргы чемпион 9-чу керге тошгонди. Бабуентчиле биринчи жердиле, алай бу жол да, тереденча, дежурный голу уа кычкандыргында.

«Сора дагыда «Логоваз» магъды бирча 1:1 эсел бл бошлатканын санарга болуукту. Алай болгыргы чемпион 9-чу керге тошгонди. Бабуентчиле биринчи жердиле, алай бу жол да, тереденча, дежурный голу уа кычкандыргында.

«Сора дагыда «Логоваз» магъды бирча 1:1 эсел бл бошлатканын санарга болуукту. Алай болгыргы чемпион 9-чу керге тошгонди. Бабуентчиле биринчи жердиле, алай бу жол да, тереденча, дежурный голу уа кычкандыргында.

«Сора дагыда «Логоваз» магъды бирча 1:1 эсел бл бошлатканын санарга болуукту. Алай болгыргы чемпион 9-чу керге тошгонди. Бабуентчиле биринчи жердиле, алай бу жол да, тереденча, дежурный голу уа кычкандыргында.

«Сора дагыда «Логоваз» магъды бирча 1:1 эсел бл бошлатканын санарга болуукту. Алай болгыргы чемпион 9-чу керге тошгонди. Бабуентчиле биринчи жердиле, алай бу жол да, тереденча, дежурный голу уа кычкандыргында.

Сакланмаган жерде - хорламла, хорлатыула да

Республиканы чемпионатыны 9-чу тору сейр шартлага бай болду. Аладан бири «Логоваз» «Кенжин» 4:1 эсел бл хорлагынын санарга болуукту. Алай бла бытыргы чемпион 9-чу керге тошгонди. Бабуентчиле биринчи жердиле, алай бу жол да, тереденча, дежурный голу уа кычкандыргында.

«Сора дагыда «Логоваз» магъды бирча 1:1 эсел бл бошлатканын санарга болуукту. Алай болгыргы чемпион 9-чу керге тошгонди. Бабуентчиле биринчи жердиле, алай бу жол да, тереденча, дежурный голу уа кычкандыргында.

«Сора дагыда «Логоваз» магъды бирча 1:1 эсел бл бошлатканын санарга болуукту. Алай болгыргы чемпион 9-чу керге тошгонди. Бабуентчиле биринчи жердиле, алай бу жол да, тереденча, дежурный голу уа кычкандыргында.

«Сора дагыда «Логоваз» магъды бирча 1:1 эсел бл бошлатканын санарга болуукту. Алай болгыргы чемпион 9-чу керге тошгонди. Бабуентчиле биринчи жердиле, алай бу жол да, тереденча, дежурный голу уа кычкандыргында.

«Сора дагыда «Логоваз» магъды бирча 1:1 эсел бл бошлатканын санарга болуукту. Алай болгыргы чемпион 9-чу керге тошгонди. Бабуентчиле биринчи жердиле, алай бу жол да, тереденча, дежурный голу уа кычкандыргында.

Кыбатыры-Малкыраны футболдасы чемпионатыны турнир таблицасы							
КОМАНДАЛА	О	Кы	ТБ	X	T	Оч	Т
1. «ЛогоВАЗ» Бабугент	9	8	10	0	35-12	25	0
2. «АЧ» Баксан	9	8	0	1	46-13	24	0
3. «Кахун» Кахун	9	7	2	0	33-5	23	0
4. «Нарт» Нарткала	9	6	1	2	29-18	19	0
5. «Бедик» Арудан	9	4	2	3	15-12	17	0
6. «Кабардей» Н.Черек	9	4	3	0	20-18	15	0
7. «Баксан» Баксан	9	4	2	3	11-20	14	0
8. «Союз» Нальчик	9	4	1	4	25-17	13	0
9. «Кенке» Кенке	9	4	1	4	32-27	13	0
10. «Спарт-Нальчик-мол»	9	4	0	5	22-15	12	0
11. «Велес» Карагач	9	1	1	5	21-36	10	0
12. «Терек» Терек	9	0	0	0	20-30	9	0
13. «Штауч-Аркада» Чегем	9	2	1	6	14-25	7	0
14. «Чегем-2» Чегем-2	9	2	1	6	8-22	7	0
15. «Псыгансу» Псыгансу	9	1	0	8	5-33	3	0
16. «Родник» Псынадаха	9	0	0	9	16-49	0	0

Соруу-жуап

Экинчи граждандствону жашырырга керек тюрюйдю

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

Бизде Федерал миграция службасын Управленинде билдиргире керемди. «Россия Федерацияны граждандствону юосондн» Федерал закону 6-чы статьясына тозетиуле кийриуну юосондн» 2014 жылда 31-чи декабрде чыгарылган 507-ФЗ номерди Федерал закону жинчи

статьясына тийишчилиге 2014 жылда 4-ию августунда дерс севиле граждандстволарында сора да, Беларус Республиканы, Арменияны, Азербайджаны, Молдавияны, Узбекистаны, Кызастаныны эмда Туркменистаны да граждандстволары болганы аны юосондн

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

СЫНАУ

Сабийлени бузуклыклары юочун - ата-аналаны жуаупха?

Жолда жорюноу кыркууу-сулуугуу жорукларын бузган сабийлени ата-аналарын жуаупха тартырга болуукту. Быйыл санынун Москвада бардырыга мурат барды. Проблеманы сытуула налыты жылга дери бузуклыккы этенле эшири юочун аз да жууалы болмаганындады. Акыбалыккы жыл санага жеттинчи, таазир салган угай, аланы администрация бузуклыклары юочун окуяна терелерге кыайында. Праваалсы мотоциклге олтургурга, авария этерге, адамланы анытырга алдай жарайды, алай законча керге, кылгирген зарандыры юочун эсе тутарга уа - угый.

Жол-патруль службаны инспекторлары аланы бузуклыкларыны ачыккыла кылды суутерини сыгырырга, эчки стоноклада кыюрга, сабийлени полицияны жер-жерги бөлкюмлерине элтирге, аланы юосондн Акъбалыккы болмаганын ишлери жаны бла комиссияны билдиргире эркиндиле, деп айткандыла ГИБДД да.

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

«Мен Россия Федерацияны граждандымын, аны бла бирге уа Арменияны да. Аны юосондн а замандыча билдирюгүм болмай калганды. Юй бичем да Армения Республиканы граждандымын, алай РФ-ни граждандствонун алырга заявление жазып турдым. Бизде башка кыралы граждандствону болганыны юосондн билдиргире борчулбузум эмда биз таазир телерге керекбизми?»

ПРОКУРАТУРА

Этюрюкно башын жабалмаганды

КымР-ни прокуратурасы бир предпринимательге 9 миллион сому урлагынына ишеклик ачыгыган уголопной ишле кыбайл кергенди эмда аны эсе бергенди.

«Ангармонтж» предпринятины генералды директору К. Б. РФ-ни Уголопной кодексини 159-чу статьясыны 4-чо кесигине бузукулуккы этгени юочун терселенди. Башача байранда, ол хыйлалык этгенине ишеклик берди.

Следствие тохташдырганыча, К. Б. кыруулу сферада иштейди, аны боюнунунда болган фирмалага банк севбета эчдырып, ангарланы ишлеткенде хыйланган техника сатып алганды. Аны багысы 63 миллион сом болганын белгилегенди. Алай ол бу жумушлага 2,425 миллион сом кыратканы тохташдырылганды.

Ызы бла предприниматель РФ-ни Налог службасыны Нальчик шахарда 2-чи номерли бөлкюмнө оборудованыны сатып алганы юочун кыратканын бир кесегин кыайтаргырга мурат этип, жалган документле хазырлаганды. Алай бла ол 9 миллион сом кыюлп болууга умут этгенди. Бу ачча «Ангармонтж» фирманы севбуна өтдоролгонди. Бизнесмен аны кесе керекерине кыратканды.

Бузукулуккы МБД-ни экономика кыркууу сузукулуккы юч коррупцияга кыажуу Управленисыны полициячылары операция т